

המועצה האזורית ויחסי יישוב - מועצה

- ✓ הרציונאל לפעילות הוועדות ברשות המקומית.
- ✓ הבסיס החוקי להפעלת הוועדות.
- ✓ ההיבטים פרקטיים בהתנהלות בשלטון הדו רובדי.

מיכאל עובדיה - 050-5304005 - movadia@015.net.il

ועדות = שיתוף ציבור

במערכת היחסים בין הגוף הנבחר אשר עושה שימוש בועדות כדי לקבל לגיטימציה ציבורית לצעדים שהוא מבצע.

בין הרצון של הציבור להשפיע על החלטות והנושאים המטופלים על ידי הרשות המקומית, תהווה הועדה גוף היכול לשאת את הקונפליקט ולהביא את הצדדים לדיאלוג מתמשך שיצור איכות חיים ולקהילה שכדאי לחיות בה.

דברי החוק

המחוקק קבע כי בכל רשות מקומית מסוג מועצה אזורית יתקיימו וועדות חובה ובצידן וועדות רשות אשר תשמשנה כוועדות לכל תקופת הקדנציה או וועדות אד-הוק שתוקמנה למטרות נקודתיות.

הרכבן של ועדות החובה נקבע על פי החוק.

ועדה של המועצה אשר לא נקבע לה הרכב בחוק יהיו מחצית מחבריה, לפחות, חברי מועצה והשאר כאלה שיש להם זכות בחירה.

כל ועדה רשאית לבחור ועדות משנה לכל מטרה הנראית לה בגדר תפקידה.

כל ועדה, בשים לב להחלטות המועצה, ובמידה ולא נקבע אחרת לקבוע את סדרי עבודתה.

פרט לוועדות שנקבעו בחוק כי כיו"ר ישמש ראש המועצה, בשאר הוועדות ישמש כיו"ר מי שבחרה המליאה (מועצת הרשות) מתוך חברי הוועדה.

וועדות חובה

-
- וועד הנהלה ☀
  - וועדת לענייני לביקורת ☀
  - וועדת מכרזים ☀
  - ועדת מל"ח ☀
  - ועדת בטחון ☀
  - וועדת קניות/בלאי ☀
  - ועדת ערר לקביעת ארנונה כללית ☀
  - ועדה חקלאית ☀
  - ועדת הנחות ☀
  - ועדה לביעור נגע הסמים ☀
  - וועדה לביעור אלימות ☀
  - ועדה לאיכות הסביבה ☀

וועדות חובה

וועדת הנהלה – חברי הוועדה יבחרו מבין חברי המועצה (מליאה). תפקידה של ועדת ההנהלה לנהל את עניני המועצה, לתאם את פעולותיהן של וועדותיה ולפקח עליהן, להשגיח שהחלטות המועצה והחלטות וועדותיה יבוצעו כדין, ולמלא כל תפקיד שיוטל עליה על ידי המועצה, ובלבד שלא תהא לה הסמכות להטיל ארנונות, היטלים או תשלומים אחרים, ללוות כספים, להתקין חוקי עזר או לקבל עובדים במשכורת.

וועדות חובה

**וועדת מכרזים – המועצה תבחר מבין חבריה ועדת
מכרזים שתפקידה לבדוק הצעות מחיר שהוגשו
למועצה לאחר פרסום מכרז ולהמליץ לראש המועצה
על ההצעה שלדעת הועדה ראויה לאישור. ראש
המועצה לא יכהן בוועדת מכרזים.**

וועדות חובה

ועדת לענייני ביקורת – המועצה תבחר מבין חבריה
ועדת ביקורת. מספר חברי הועדה לא יפחת משלושה
ולא יעלה על חמישה. לא יכהנו בוועדה ראש המועצה
וסגניו. על פי הפסיקה גם חברי ההנהלה וועדת המכרזים
אינם יכולים לשמש כחברי ועדת ביקורת. במועצה בה
קיימת קבוצה אשר אינה מיוצגת בהנהלה (קואליציה)
חייב אחד מחברי הועדה להיות מאותה קבוצה.

וועדות חובה

במרחב תכנון מקומי שבתחומו נמצאת רשות מקומית
אחת בלבד, מועצת הרשות תשמש כוועדה המקומית,
ובה מוקמת ועדת משנה לתכנון ובניה הפועלת לפי
סעיף 18 לחוק התכנון והבניה.

וועדות רשות

להלן מספר דוגמאות לוועדות רשות הקיימות
במועצות אזוריות: ועדת חינוך, ועדת כספים, ועדה
לוועדים מקומיים, ועדה לצמיחה דמוגרפיה והרחבות,
ועדת רווחה, ועדת בריאות, ועדה למקורות תעסוקה,
ועדת נוער, וועדת ספורט, ועדה לנגישות לאוכלוסייה
עם מוגבלויות ועוד.

ויחסי יישוב - מועצה

✓ ההיבטים פרקטיים בהתנהלות בשלטון הדו רובדי.

יחסי הגומלין מועצה – ועד מקומי

ישנם שלוש גישות בקשרי המועצה עם הועד המקומי :

☀ הגישה המבוזרת – המועצה נותנת חופש לישוב לנהל את ענייניו בהתאם להאצלת הסמכויות ובתחומים שהמועצה מגדירה. למועצה יש האפשרות בכל עת להעביר חזרה את התחומים לאחריותה במידה וועד מקומי אינו מסוגל או אינו רוצה לבצע את מחויבותו.

☀ הגישה הריכוזית – בה המועצה מספקת את מרבית השירותים המוניציפאליים.

☀ הגישה המשלבת – בן הריכוזי לביזורי כאשר כל ישוב נמצא במצב פעולה שונה מול המועצה.

"משולש הזהב" והשלכותיו

☀️ היחסים במועצה האזורית בה קיים שלטון דו רובדי, מתנהלים במשולש תושב – יישוב – מועצה (ליישוב יש לעתים "פיצול אישיות")

☀️ יחסי גומלין אלה משפיעים ישירות על:

– איכות החיים של התושבים.

– מידת האטרקטיביות של היישובים לאוכלוסייה חדשה.

– החוסן הכלכלי של כל מרכיבי המשולש.

☀️ זאת, דרך "סל השירותים" ואיכות הניהול ברמת היישוב והמועצה.

צו המועצות - השלכות

צו המועצות האזוריות המעודכן מטיל את האחריות לאספקת השירותים על המועצה אך מעניק לה את האפשרות להאציל סמכויות לועדים המקומיים.

מגמת הצו, מנקודת ראות לאומית היא תקציבית וצרה:

– המועצה האזורית היא הרשות השלטונית המוניציפאלית של האזור ונושאת באחריות הישירה לנושאים המוניציפאליים ולייצוג האינטרסים של התושבים בפני מוסדות המדינה.

– לכן, יש לצמצם בהתאמה את סמכויות הועד ולהגדירן, אך לא לבטל את מעמדו הסטטוטורי של הועד.

צו המועצות - השלכות

☀ החיים במגזר הכפרי מורכבים יותר. הכפר הוא קהילה בה לתושב יש יכולת להשפיע על איכות חייו, ובו מתקיימות פעילויות כלכליות הנושקות למגורים (חקלאיות ואחרות).

☀ האם המועצה צריכה לספק בעצמה את כלל השירותים ("עירייה אזורית") או שמא נדרש שיתוף פעולה עם הוועדים המקומיים?

☀ צריך להגדיר את השירותים אותם תספק בעצמה ואת השירותים אותם יספקו הוועדים המקומיים – בהתאם למאפיינים ולצרכים של כל יישוב.

איך עושים את זה במסגרת הצו המעודכן?

באמצעות "סל שירותים" ומודל גביה 🌟

סל שירותים - מה זה?

כלל השירותים שהמועצה מספקת לתושבים וליישובים – ממשאביה וממשאבים שהמועצה מגייסת מגורמים אחרים.

- תרבות ופנאי
- תכנון, פיתוח ואחזקת תשתיות ומוס"צ
- חינוך
- רווחה וקהילה
- ניהול כספי
- איכות סביבה
- פיתוח כלכלי
- ועוד

תוך הגדרת **חלוקת האחריות** בין המועצה (כולל גופי סמך וגורמים חיצוניים דוגמת ארגונים, עמותות) והוועדים המקומיים.

מודל הגביה ומשאבים

לאספקת השירותים

משאבים עצמיים:

- של המועצה – ארנונה והיטלים.
- של היישובים – מסי יישוב על פי הצו, השתתפות האגודות.
- חשוב לזכור כי על פי צו המועצות שיעור המס היישובי חלקי ביחס לארנונה, גביית היטלים נעשית ע"י המועצה וכל יישוב חייב להגיש את תקציבו לאישור המועצה. מכאן - **משאבי היישוב מוגבלים.**

משאבים ממלכתיים – משרדי ממשלה ותמיכות ציבוריות.

תרומות, מענקים, קרנות, עמותות וכיו"ב.

השתתפות עצמית של המשתמשים בשירותים.

מי מגייס את המשאבים
גובה אותם
וכיצד

מיון השירותים

מיון שירותי המועצה על בסיס שלוש קטגוריות:

- **שירותי חובה:** שירותים שהמועצה מחויבת לספק עפ"י חוק ושירותים בעבורם היא מקבלת תקצוב ממלכתי שוטף. **למשל:** חינוך חובה, עו"סים, פיקוח ובקרה על עבודת הועדים ועוד.
- **שירותים על פי החלטת מועצה:** שירותים שהמועצה מחליטה שצריכים להיות בכל היישובים על בסיס מדיניותה. **למשל:** מחזור, פינוי פסולת חקלאית וגזם, גינון, פעילות נוער, חוגי ספורט ועוד.
- **שירותי רשות:** שירותים יישוביים על פי בחירת היישוב. **למשל:** מעון יום/משפחתון, צהרון, חגים ואירועים, גינון, חוגי ספורט ויצירה ועוד.

אספקת השירותים

מי מספק את השירותים? ☀️

– **שירותי חובה**: המועצה, או גופים מטעמה (מט"י, עמותה, מועצה שכנה לפי הסכם, יזם פרטי).

– **שירותים על פי החלטת מועצה**: המועצה או היישוב (ועד מקומי).

– **שירותי רשות**: המועצה או היישוב (ועד מקומי).

אספקת השירותים

☀ בעיקרון, ניתן לבחור בין שלוש אפשרויות:

- המועצה מספקת את כלל השירותים ("עירייה אזורית").
- היישוב מספק את כלל השירותים (למעט שירותים אזוריים).
- חלוקת אחריות מוסכמת בין המועצה והיישובים.

☀ האם המודל חייב להיות אחיד בכל היישובים?

- לא ולא!!!
- יש להתאים לגודל היישוב, חוסנו הכלכלי והארגוני/קהילתי, איכות ההנהגה ויכולותיה, אופי היישוב (האם יש הרחבה? מה אופי הפעילות הכלכלית? ועוד).

☀ **כל שירות המסופק ע"י הועד המקומי, חייב להיות מעוגן בהאצלה מוסדרת של הסמכות ע"י המועצה, המפרטת את אחריות היישוב כולל מדדים ומנגנון לבקרה והערכה ע"י המועצה.**

סל השירותים – מה ניתן ללמוד

מהדוגמאות?

- ניתן להגדיר סלים שונים ליישובים שונים, כאמור. ☀
- יש מקרים בהם תהיה שותפות באספקת השירות, כשכל גורם לוקח תפקיד שונה. למשל - מעונות יום: השירות מסופק ע"י היישוב אולם הדרכת הגנות ע"י המועצה. ☀
- בסה"כ, הגדרת חלוקת האחריות לגבי כל שירות, צריכה להתייחס להיבטים הבאים: ☀
  - אחריות לתפעול (כולל פיתוח ותחזוקה של מבנ"צ ותשתיות).
  - הפעלת השירות בפועל (יכולה להיות אחריות היישוב ואספקה ע"י קבלן או אחריות ע"י המועצה ואספקה באמצעות עמותה וכיו"ב).
  - אחריות פיקוח ובקרה (בד"כ המועצה).
  - אחריות למימון ומקורות מימון בפועל (למשל: תמיכה ביזמות. אחריות מועצה אך מימון משותפות 2000, תמ"ת והשתתפות עצמית).
  - אחריות להכשרה והדרכה מקצועית והמבצעים בפועל.

לסיכום

- 🔦 ללא הסדרת היחסים בין הועד המקומי לוועד האגודה – יישוב יתקשה לספק שירותים בעצמו.
- 🔦 כל יישוב יכול לבחור את המודל הנוח לו – בתיאום עם המועצה.
- 🔦 המועצה היא האחראית והיא נדרשת לפקח ולבקר, אך גם לספק כלים ליישובים:
- היערכות המועצה למודל הגביה, לפיקוח על היישובים, להאצלת סמכויות וכיו"ב.
- הכשרות ותמיכה לוועדים.
- 🔦 חשוב לעדכן את הסל מדי שנה – בהתאם למדיניות המועצה, שינויים ביישובים וזמינות משאבים.
- 🔦 בסופו של דבר (או בתחילתו) – האתגרים בתחומי הצמיחה הדמוגרפית והפיתוח הכלכלי עמם מתמודדים מרבית היישובים, יושפעו במידה רבה מאיכות "סל השירותים" ואיכות אספקתם.